

Vergaderjaar 2025–2026

29 023

Voorzienings- en leveringszekerheid energie

Nr. 638

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 maart 2026

Op 12 februari dit jaar heeft TenneT een stevig signaal afgegeven dat het elektriciteitssysteem in de Flevopolder, Gelderland en Utrecht (de «FGU-regio») zijn grenzen heeft bereikt en dat zonder krachtige interventies en aanvullende maatregelen een volledige aansluitstop noodzakelijk is voor die regio's vanaf aankomende zomer. Dat zou betekenen dat voorlopig geen nieuwe of zwaardere aansluitingen kunnen worden gerealiseerd, ook niet voor functies met maatschappelijke prioriteit zoals woningbouw. Een dergelijke volledige aansluitstop is een zeer ingrijpende maatregel en geldt als uiterste middel. Echter, als het net daadwerkelijk overbelast raakt, bestaat het risico op langdurige en grootschalige stroomuitval door schade aan elektriciteitsinfrastructuur, met mogelijk grote gevolgen voor inwoners en bedrijven in meerdere gemeenten of (delen van) provincies.

Het signaal van TenneT vormt een duidelijke waarschuwing en is aanleiding voor een gezamenlijke crisisaanpak van het Rijk, regionale overheden en netbeheerders. Hiermee worden de bestaande inspanningen gebundeld en verder opgeschaald. Het doel van deze aanpak is een volledige aansluitstop te voorkomen en ervoor te zorgen dat aansluitingen van woningen en bedrijven met maatschappelijke prioriteit, zoveel mogelijk door kunnen gaan terwijl de netveiligheid geborgd blijft. Uitgangspunt daarbij is dat geen enkele maatregel op voorhand wordt uitgesloten. Dat betekent dat ook onorthodoxe maatregelen worden onderzocht en voorbereid, in samenspraak met netbeheerders, medeoverheden en het bedrijfsleven. Deze maatregelen hebben mogelijk ingrijpende gevolgen voor de manier waarop bedrijven en huishoudens elektriciteit verbruiken.

Op de dag van de berichtgeving van TenneT heeft de Kamer richting mijn voorganger grote zorgen geuit via een breed gesteunde motie over de dreigende situatie op het FGU-net en de mogelijke maatschappelijke gevolgen, onder meer voor de woningbouw (Kamerstuk 36 800 XXIII,

nr. 48). Het kabinet deelt deze zorgen. Met deze brief informeert het kabinet de Kamer over de ingezette aanpak om een volledige aansluitstop te voorkomen, waarbij Rijk en netbeheerders intensief samenwerken met provincies en gemeenten in de regio, onder meer via de regionale Energy Boards.

Voortraject en context

Eind 2022 waarschuwde TenneT voor het eerst dat de grenzen van het hoogspanningsnet in de FGU-regio in zicht kwamen. Niet lang daarna werd de regio daarom aangewezen als congestiegebied, waardoor grote afnemers voortaan op de wachtlijst terechtkwamen. Tegelijk gaf TenneT toen het signaal af dat de situatie mogelijk ook voor kleinverbruikers nijpend kan worden. In april 2024 is de Kamer geïnformeerd over het maatregelenpakket waarmee de overbelasting van het stroomnet in de FGU-regio wordt tegengegaan (Kamerstuk 29 023, nr. 510). In oktober vorig jaar is de Kamer opnieuw geïnformeerd over de voortgang van deze aanpak. Het beeld was toen voorzichtig positief, omdat het maatregelenpakket zichtbaar effect begon te sorteren. Echter laten recente berekeningen van TenneT zien dat, ondanks de inspanningen van alle betrokken partijen, met de huidige verwachte opbrengst van de maatregelen en de huidige inschatting van de omvang van het probleem nog niet alle knelpunten worden opgelost. Er blijven op momenten zorgelijke overbelastingen bestaan die eerst moeten worden opgelost voordat er ruimte ontstaat voor nieuwe aansluitingen.

Crisisaanpak

Direct na de berichtgeving van TenneT is een crisisaanpak opgezet met als doel om richting de zomer een volledige aansluitstop te voorkomen, terwijl de veiligheid van het net in de FGU-regio wordt geborgd. Dat is een complexe opgave en het is niet vooraf zeker of het zal lukken om de aansluitstop af te wenden. Alle betrokken partijen hebben zich gecommitteerd om alle mogelijkheden te verkennen; daarbij geldt als uitgangspunt dat geen enkele optie op voorhand wordt uitgesloten. Onderdeel van de maatregelen die worden onderzocht, beoordeeld en voorbereid zijn:

- Versnellen van netuitbreidingen, waarbij met name de realisatie van het toekomstige station Utrecht-Noord cruciaal is, maar ook andere stations en hoogspanningsverbindingen in de regio. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de mogelijkheid om ontwerp en realisatiecapaciteit van TenneT-projecten elders in het land tijdelijk te verschuiven naar projecten in Utrecht, evenals het werken met versnelde procedures waarbij het gesprek met de omgeving cruciaal is.
- Versneld toepassen van de afspraken uit het aansluitoffensief, onder andere rond het contracteren van flexibiliteit bij grootverbruikers en inzet van regelbaar vermogen;
- Anders omgaan met risico's, waarbij scherper aan de wind wordt gevaren bij onder meer prognoses van de toekomstige groei van het elektriciteitsverbruik, weersscenario's, en het vooruitlopen op de verwachte opbrengst van toekomstige maatregelen. Dit kan meer ruimte creëren voor aansluitingen door de operationele grenzen van het net op te rekken, maar vergroot tegelijkertijd het risico op storingen. In uitzonderlijke situaties, bijvoorbeeld op koude dagen met weinig zon- en windenergie, kunnen dan ingrijpende mitigerende maatregelen nodig zijn. Die afweging verdient nadrukkelijk maatschappelijke input; het kabinet wil daarbij ook de opvattingen van de Kamer betrekken.
- Versneld benutten en realiseren van flexibiliteit uit laadpalen, thuisbatterijen en warmtepompen bij huishoudens en het toepassen van netbewuste technieken bij de nieuwbouw van woningen; en het

verder vormgeven van maatregelen en prikkels die kunnen leiden tot netbewust gedrag van consumenten.

Uiteindelijk zal een afweging moeten plaatsvinden tussen de opbrengst en impact van deze maatregelen en het instellen van een aansluitstop. Daarbij zullen aan de ene kant de maatschappelijke gevolgen van een aansluitstop voor woningbouw, bedrijven en huishoudens worden meegewogen, en aan de andere kant de maatschappelijke gevolgen van het risico op grootschalige stroomuitval of onveilige situaties. Deze afweging vindt plaats in nauwe samenwerking tussen netbeheerders, ACM, regionale overheden en het Rijk waarbij ook nadrukkelijk maatschappelijke effecten worden meegenomen die moeilijk te kwantificeren zijn.

Gezien de grote maatschappelijke gevolgen van mogelijke vervolgstappen wordt naast de maatregelen om een aansluitstop te voorkomen in opdracht van het Ministerie van EZK door onafhankelijke experts een validatie uitgevoerd van de netberekeningen en onderliggende aannames van TenneT en de regionale netbeheerders. Het doel van deze validatie is om te borgen dat de basis voor besluitvorming robuust en navolgbaar is, gezien de verstreckende gevolgen van een mogelijke aansluitstop en te nemen mitigerende maatregelen.

Vervolg

In de komende periode worden de mogelijke maatregelen verder uitgewerkt en doorgerekend en tot en met april worden alle opties en effecten in kaart gebracht. Op basis daarvan kan bepaald worden of een volledige aansluitstop op dit moment noodzakelijk is of kan worden voorkomen met sluitende alternatieve maatregelen. Zodra er meer duidelijkheid is over de mogelijke maatregelen en het moment van besluitvorming, wordt de Kamer opnieuw geïnformeerd. Dit zal naar verwachting eind april of begin mei zijn.

De problematiek in FGU staat niet volledig op zichzelf, maar is wel uitzonderlijk nijpend. Landelijk wordt gewerkt aan het versnellen van netuitbreidingen, het beter benutten van het bestaande net en het vergroten van het inzicht in het net (Landelijk Actieprogramma Netcongestie). De lessen uit de crisisaanpak in FGU zullen ook worden ingezet in andere delen van het land, en zullen er ook voor langere tijd toe leiden dat steeds een zorgvuldige en sluitende aanpak bestaat om te monitoren en bij te sturen. Op korte termijn verstuurt het kabinet de voortgangsbrief van het Landelijk Actieprogramma Netcongestie langs de lijnen van het programma (sneller bouwen, beter benutten en slimmer inzicht). Daarin komen een groot aantal aspecten aan bod over de brede aanpak van netcongestie.

De aanpak van netcongestie zal de komende jaren vaker leiden tot keuzes met maatschappelijke impact en ongemak. Dat is onvermijdelijk als Nederland tegelijkertijd grote opgaven rond verduurzaming, woningbouw, mobiliteit, economie en defensie wil realiseren. Ook voor kleinverbruikers, waaronder huishoudens, kan dit merkbaar worden en een bijdrage vergen.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat,
J. de Bat